

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsak četrtek.
Cena: Letno Din 32,—,
polletno Din 16,—, četrt-
letno Din 8,—, inozemstvo
Din 64,—

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška c. 5

Telefon Interurban 115

Cena inseratom: cela
stran Din 1400,—, pol stra-
ni Din 700,—, četrti strani
Din 350,—, Mali oglasi be-
seda Din 1,—, stalnim popust

Mir ljudem, ki so blage volje!

Bilo je v noči pred božičnim praznikom 1811. Cesar Napoleon Veliki je sedel pri svoji mizi v kraljevskem gradu v Parizu. Pred njim so ležali razni zemljevidi. Skrbno jih je preučeval, da bi našel najpripravnjšo pot po kopnem preko Perzije v Indijo. Namen njegov je bil zrevolucionirati Indijo, jo odtrgati od Anglije in tako Angleže, njegove najhujše sovražnike, najboljčutnejše kaznovati. Ena velika ovira pa je bila, ki mu je stala na potu: neizmerna Rusija. Pa, kaj?! Tudi to ogromno zemljo hoče ukrotiti, podvreči svoji oblasti ter rusko vojsko uporabiti pri svojem sovražnem navalu na Indijo.

Napoleon in blagovest miru.

Pred njegovimi očmi migljajo svetle podobe najlepše bodočnosti. Od 20. marca ima sina, ki bo dedič njegove slave in njegove moči. Sijaj zadovoljnosti se mu razlije po obrazu, ko se spomni na svojega sinčka, ležečega v kraljevski postelji v sosedni sobi. Naenkrat zazvonijo zvonovi po vseh pariških cerkvah. Slovesni so njihovi glasovi in milobni obenem, saj oznanjajo rojstvo onega Deteta, ki po svojem rojstvu ni bilo položeno v kraljevsko posteljo, marveč v jaslice v hlevu, pa je Kralj vseh kraljev in Zveličar vseh ljudi. Milina svete noči se za hip poloti Napoleonovega srca. Mir ljudem! Kolikokrat je kot otrok težko čakal svete noči, v kateri se je razlegal ta angelski spev. Spomnil se je siromašnosti svojih detinskih let, ko je na sveto noč prisostoval božični sv. maši, ki jo je v mestu Ajaccio na otoku Korziki daroval njegov stric. Ko je siromašna družina prišla iz cerkve, je skrbna mati blaženim otrokom razdelila skromne, pa vendar osrečujoče darove.

Na zemlji mir ljudem! Napoleon ob zvokih te angelske pesmi, ki mu jo prinašajo na uho božični zvonovi, zmaže z glavo. Milina in toplina mu izgine iz srca. Ni treba miru, boja je treba! Podjarmiti naprej Rusijo, potem pa dalje in dalje na potu do cilja: svetovnega cesarstva. Njegov sinček ima že v zibelki naslov: kralj Rima. Že v zibelki mu je večno mesto Rim poklonjeno v dar, potem bodo sledila druga mesta, druge dežele, drugi narodi.

Pa se je Napoleon zmotil s svojim premišljevanjem v božični noči leta 1811. Njegova armada je na ogromnih sneženih poljanah Rusije propadla. Evropski narodi so se nato vzdignili ter otresli s sebe Napoleonov jarem. Silni cesar je bil naposled pregnan na samotni otok sv. Helene. Tamkaj stoji samotna vrba ter kaže kraj, kjer je Napoleon I., tako nemiren v življenju, našel mir. Njegov sin je kmalu po smrti svojega očeta kašljajoč stopal po parku v Schönbrunn na Dunaju ter je umrl v prognanstvu, star komaj 26 let. Oče je osvojil celo vrsto dežel, sin pa ni mogel niti ene imenovati svoje.

Mir največja blagodat.

Na zemlji mir ljudem, ki so blage volje! Ta angelski spev božične noči oznanja največjo blagodat, ki jo more nebo nakloniti svetu. Določuje pa tudi pogoj, neizogibni pogoj tega miru: blagost volje. Kjer ni blage volje, tudi miru, pravega in trajnega miru biti ne more.

Današnji svet hrepeni po miru. Grozote svetovne vojne in vse njene težke posledice so ga uverile, da je vojna strahovita pošast. Svet se te pošasti boji, bojijo se je narodi, bojijo se je države. Voditelji narodov ne pustijo v nemar nobene prilike, da ne bi dali izraza svojemu najpopolnejšemu miroljubju. Največja mednarodna organizacija, ki jo je kdaj videl svet, Društvo narodov, ima prvi in glavni namen, da ohrani in utrdi mir med narodi in državami s tem, da hoče preprečiti vsako vojno. Svet tega Društva, ki je zbroval drugi teden meseca decembra v švicarskem mestu Luganu, je zopet pred celim svetom posvedočil neomajno voljo te največje mednarodne organizacije za mir na svetu. Vzporedno z nameni in naporu Društva narodov gredo stremljenja Zedinjenih držav Severne Amerike, ki so našla svoj izraz ter dosegla svoj delni cilj v Kellogovi pogodbi, imenovani po Kellogu, zunanjem ministru Zedinjenih držav. V letošnjem poletju je bila ta pogodba podpisana in v njej so se države obvezale, da obsojajo vojno kot sredstvo narodne politike ter da se ne bodo nikdar poslužile napadalne vojne.

Koliko poskusov, koliko naporov za ohranitev in utrditev miru! Kogar ni mogel uveriti angelski spev božične noči o tem, kakšna blagodat je mir, njega mora o tem prepričati hrepenenje in prizadevanje današnjega sveta, ljudi, narodov in držav sedanjega časa. Mir je blaženost, ki je vsled tega tako težko dosegljiva, ker manjka njen predpogoj: blagost volje. Mir ljudem, ki so blage volje!

Ker ni bilo blagosti volje, ker je bilo toliko sebičnosti in pohlepnosti in iz obeh izvirajoče krivčnosti, je gorje svetovne vojne prišlo nad človeštvo. Kakor čistilni ogenj bi moralo biti to gorje ter posamezne narode očistiti hudobne volje, duha nepravčnosti in nasilnosti. Pa so ti dobrodejni nasledki pri nekaterih narodih, to je pri njihovih voditeljih, izostali, utrdilo pa se je ter ojačilo to, kar ogroža mir v bodočnosti.

Italijanski fašizem ovira miru.

Italijanski fašizem je primer za to. Bistvo njegovo je nasilnost, ki gazi v prah vse pravice drugih. Žrtve te nasilnosti so naši bratje, Slovenci in Hrvati, v Italiji. Njihova usoda je taka, da kriči do nebes. Neopisno je duševno trpljenje naših bratov, ki omahujejo proti grobu. Duh nasilnosti obvladuje tudi zunanjo politiko fašistične Italije. Mussolini je 7. decembra na poslednji seji političnega italijanskega parlamenta, ki ga je razpustil, imel govor, v katerem se je norčeval iz »vzvišene« Kellogove pogodbe in drugih pogodb, ki služijo miru, ter iz splošnega prizadevanja za mir. Govorjenje o miru je za njega dokaz, da se bliža vihar. »Mi moramo biti pripravljeni«, je rekel Mussolini. »Nihče od vas se torej ne bo čudil in nihče v narodu se ne more čuditi, če bom od naroda zahteval največje napore sil, da se Italija na suhem, na morju in v zraku spopolni do najvišje možnosti. Razlika fašistične zunanje politike nasproti prejšnji je v tem, da je doba valčnih plesov za narod končana. Mi se ne bližamo lahkim časom, pač pa bodo v bodočnosti težki časi. Za nas še ni prišel trenutek, da bi se mogli podati k miru. Mi moramo korakati dalje.«

To je duh, v katerem vodi Mussolini zunanjo politiko Italije. Ram-

say Mac Donald, voditelj angleške delavske stranke in bivši angleški ministrski predsednik, je že lansko leto o tej politiki izrazil svojo sodbo v temi besedah: »Prezirljivo nastopanje Mussolinija napram Društvu narodov je splošno znano, ker je on svoje mnenje v tem oziru že dostikrat izjavil. Zunanjo politiko vodi Mussolini popolnoma v duhu imperializma (osvajanja) in pri tem ne misli niti na predpise Društva narodov, niti na njegovo organizacijo, ako svoje oči obrača na Balkan, ali proti Mali Aziji, ali proti Tunisu. Jutri bi začel vojno s kakšnim svojim sosedom, če bi to bilo v skladu z njegovimi nameni, in čez sodbo sveta bi dlesknil s prstom.«

V italijanskem fašizmu ni blagosti volje in zato ni v njem ne smisla ne volje za mir. Angelski spev božične noči na najde odmeva v teh krogih, kojih mladina pozdravlja svojega vrhovnega fašističnega vojvodo z bodalom v dvignjeni desnici.

Notranji mir v državi.

Mir je največje dobro ne samo v razmerju med posameznimi državami, marveč tudi v odnosih med državljani iste države. Notranji mir v državi je velika dobrina, od katere

je odvisen ves napredek v državi v gmotnem in duševnem oziru. Kjer so spori in borbe med posameznimi stanoviti ali narodi države, tamkaj se sile države in naroda ne uporabljajo za napredek narodnega gospodarstva, niti ne za pospeševanje prosvete in kulture med narodom.

Mir v naši državi je skaljen. Glavni kalilci miru so tisti, ki so povzročili z vidovdanko ustavo, sedanjotranjo državno ureditev, s katero so sedaj nezadovoljni in katero proglašajo kot glavni vir nezadovoljstva in nemira v državi. V teh ljudeh ni blage volje, v njih prevladuje zla volja, ki jo vodi in podpihuje sebičnost in koristoljublje. S takšnimi ljudmi je mir nemogoč, ker jim manjka neobhodno potrebni predpogoji: blagost volje. Vsi pa, ki so blage volje, bodo delali na to, da se duhovi v naši državi pomirijo ter da se odpravijo vzroki temu, kar se navadno imenuje hrvaško-srbski spor. Delo za medsebojni sporazum je delo v službi miru, in to delo vrši naša stranka: stranka slovenskega ljudstva. Slovensko ljudstvo je po svojem bistvu docela miroljubno in zato smo mi poklicani, da smo v naši državi glavni oznanilci blagovesti božične noči: »Na zemlji mir ljudem, ki so blage volje!«

svojo stranko. V koliko bo uspel, pokaže bližnja bodočnost.

Ves trud zastoji. Trumbič je šel v London, da bi Angleže pridobil za boj proti vladi. Kaj si mislijo ti ljudje iz Zagreba, da se celi svet samo okrog njih vrti in da Angleži nimajo drugih skrbi, kakor reševati hrvaško vprašanje. Angleški listi so priobčili Trumbičeve članke, ki jih ljudje niso brali, in Trumbič, ki ni prišel v stik z oficijelno Angleško, gre lahko domov — praznih rok.

Zmagalo je naše načelo v šolskem zakonu. Za šolski zakon je še vedno velika borba. Zmagalo pa je že naše načelo, da verouk učijo duhovniki. Le v slučaju, da duhovnika ni, tedaj ga učijo učitelji. Tudi v borbi za kar največje pravice šolskih odborov upamo, da bo zmagalo znano stališče SLS.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Morilec! Lepše ne moremo reči italijanskim fašistom, ki so te dni izbrali novo žrtev, ravnatelja katoliške tiskarne dr. Kralja ter ga za dobo 5 let — spravili na varno. Mi vemo, kaj se to pravi, posebno še, ker so izbrali za tisti kraj — Sardinijo, ki je italijanska Sibirija. Sedaj se hočejo polastiti tiskarne. Vsega se lahko pri lastijo, duše slovenskega naroda pa si ne bodo!

Nepoboljšljivi Madžari! To so vam čudni sosedje. Sladkih besed o miroljubnosti so polni, a na tistem vtiho-taplajo vojno orožje, kjerkoli in kakorkoli ga morejo. Pretekli teden so nalagali na Dunaju eno ladijo sodov. Pri nalaganju se je en sod pokvaril in iz soda so pogledale — strojne pu-

ške. No, če ne bodo bolj pametni, jih bo treba pa zmodrovati z novim zorstvom.

V Rumuniji — samo ena stranka. Tako bi lahko trdili po preteklih volitvah. Maniu je zmagal na celi črti, saj je vsega skupaj od 350 poslancev — le 18 za opozicijo, drugo pa je vse v vladi. Teh 18 ne pomeni na videz ničesar, gre le zato, kako je organiziran kapital. Kajti ta zmaga je zmaga proti kapitalistom, graščakom i. t. d. Volitve so se sicer vršile svobodno, toda nasilje je prišlo od spodaj, od naroda, ki je na mnogih krajih svoje izkoriščevalce, graščake, gostilničarje, trgovce in advokate, krat komalo pregnal. Prav pa bi bilo, če bi Maniu ne krenil preveč na levo.

Ni prijetno biti predsednik Amerike, to je Hoover kmalu izkusil. Podal se je na pot v Južno Ameriko, 1500 policistov ga je stražilo, in vendar so si anarhisti še drznili pripraviti nanj atentat, ki pa se ni posrečil.

Južna Amerika v vojni! Dve državi Južne Amerike, Bolivija in Paragvaj, sta prišli v spor in se na mejah vršijo prvi spopadi. Severna Amerika je poskušala posredovati, vendar ni upati na mir. Tako se bo v novem svetu, odkoder smo stalno upali, da bo »magalo načelo miru, to načelo najpreje poteptano.

Manjšinsko vprašanje pred Društvom narodov. V mestu Lugano zboruje Društvo narodov. Zastopnik Poljske Zaleski je ostro napadel nemško manjšino v Šleziji ter ji očital veleizdajo. Stresemann, zastopnik Nemčije, je nato obširno odgovoril, konečno pa stavil predlog, da se naj aprila meseca 1929 vrši seja Društva narodov, ki se naj peča le z vprašanjem narodnih manjšin v posameznih državah.

Poročila SLS.

Občni zbori krajevnih organizacij SLS! One krajevne organizacije SLS, ki dne 16. t. m. še niso imele občnega zbora, naj ga gotovo skličejo za nedeljo, dne 23. decembra. — Tajništvo SLS v Mariboru.

Krčevina-Lajtersberg. Prihodnjo nedeljo, dne 23. t. m., bo v gostilni g. Prah občni zbor krajevnih organizacij SLS za obe občini. Ob enem bode narodni poslanec Franjo Žebot poročal o političnem položaju, a eden oblastni poslanec o oblastni skupščini. Začetek točno ob 9. uri predpoldne.

Občni zbor krajevnih organizacij SLS na Vurbergu. V nedeljo, dne 23. t. m., po pozni sv. maši se vrši v stari šoli redni občni zbor krajevnih organizacij SLS. Povabljeni vsi somišljeniki! — Odbor.

Okrajna organizacija SLS v Slov. Gradcu priredi v nedeljo, dne 30. t. m., ob 9. uri predpoldne v dvorani Goll v Slovenjgradu shod, na katerem nastopita gg. narodna poslanca Vladimir Pušenjak in Fran Žebot ter oblastni poslanci.

V NAŠI DRŽAVI.

Praznovanje rojstva našega kralja Aleksandra se je pretekli ponedeljek obhajalo po vsej državi zelo slovesno. Da Zagreb tudi ob tej priliki ni sodeloval, je jasno. V Zagrebu vlada ne razum in ne hrvaški narod, ampak Vlaška ulica, to so ljudje, ki jim je samo za nemire in škandale.

Preureditev države na tri pokrajine, Srbijo, Hrvaško in Slovenijo, se vedno bolj povdarja. Zanimivo je, da oni, ki bi imeli na tem največji interes, to so Hrvatje, govorijo, da so to le fantazije. Zanimivo pa je tudi to, da slovenski liberalci, radičevci kot demokrati, nočejo slišati o samostojni Sloveniji ter na tistem delujejo na to, da bi se pri preureditvi države Slovenija priključila Hrvaški. Na ta način upajo še ohraniti kaj vpliva v Sloveniji.

Kaj hoče Davidovič? Davidovič je izrazit idealist, človek, ki misli, da je vsak tako pošten, kakor bi moral biti. Zato se da vplivati od ljudi, ki pa imajo slabe namene. Pod tem vplivom se razburja za stvari, za katere se preje ni več razburjal. Tako je polkovnik Naumovič postal vršilec dolžnosti velikega župana v Skopju, a Davidovič je bil zadovoljen. Zdaj se je v Zagrebu pokazala potreba, da je odločen in neodvisen mož vršilec dolžnosti velikega župana, pa je Davidovič tako vzkipeł. Potom Davidoviča, ki sam ne ve, kaj hoče, hočejo drugi izzvati krizo vlade, ali da vsaj dobijo nekake koncesije za